

Gedragsregels voor Leidinggevenden

Op 26 oktober 1999 heeft de Evangelische Alliantie (EA) onderstaande concepttekst aangeboden aan haar deelnemende kerken en gemeenten, met de aanbeveling deze intern te gebruiken. De opzet is ontleend aan een model van de Bond van Nederlandse Predikanten. Op deze tekst is door meerdere personen en organisaties gereageerd. Ook in de pers is aandacht besteed aan dit initiatief. Gaandeweg is het (stilzwijgend) steeds meer aanvaard als een bruikbare richtlijn.

Desgevraagd deelde de EA ons bij monde van stafmedewerker Bert Roor het volgende mede: 'De bestaande gedragsregels zullen door de EA worden overgedragen aan de Stichting Gedragscode Leidinggevenden. Als alles volgens plan verloopt, wordt deze begin 2002 opgericht. Een van haar eerste taken zal zijn om de huidige gedragsregels te evalueren en waar nodig aan te scherpen. De nieuwe 'SGL-Gedragscode' zal vervolgens, na overleg met de SGL-deelnemers, door het SGLbestuur worden vastgesteld. De gedragscode zal vanaf dat moment gelden voor leidinggevenden op alle niveaus, zowel in kerken en gemeenten als bij de aangesloten organisaties.'

Deze ontwikkelingen zijn voor de redactie van Parakleet reden om deze tekst nu onverkort aan de lezer aan te bieden. Wellicht dat de discussie hierdoor een nieuwe impuls krijgt en de Evangelische Alliantie met uw reactie haar voordeel kan doen. Parakleet plaatst graag artikelen die inhoudelijk op deze materie ingaan.

Verder zijn wij van mening dat, wanneer dit concept of de definitieve versie aanvaardbaar is, het door gemeenten en onze landelijke kerkgenootschappen formeel als norm aangenomen zal moeten worden. Op dat moment is er een duidelijke standaard die ook kan functioneren bij mogelijke klachten.

De Broederschap van Pinkstergemeenten en de Volle Evangelie Gemeenten Nederland zijn lid van de E.A. en werken mee aan de ontwikkelingen op dit terrein.

1. Inleiding

De bijbel laat er geen misverstand over bestaan dat zij die geroepen zijn leiding te geven, een grote verantwoordelijkheid dragen. Reeds in Deut. 17:14-20 worden de toekomstige koningen van Israël strikte regels voorgehouden betreffende het omgaan met macht, seksualiteit en geld. In Ezechiël 34 wordt indringend door de profeet gesproken over herders die zichzelf in plaats van de schapen weiden. Ook het Nieuwe Testament kent enkele duidelijke vermaningen aan het adres van hen die leiding geven, onder andere in 1 Tim. 3:1-7; Titus 1:5-9 en 1 Petr. 5:1-3. Duidelijk is dat leiding geven gekwalificeerd wordt door het voorbeeld van onze Here Jezus Zelf, namelijk 'in de gestalte van een dienstknecht' (Fil. 2:7).

De zonde houdt geen halt bij de kerkdeur en ook niet bij het hart van geestelijke leiders. Ook binnen de evangelische beweging is sprake van machtsmisbruik en manipulatie van mensen, van fraude en bedrog, van onzorgvuldige omgang met geld en middelen en van sexueel misbruik. Wij willen onze ogen daarvoor niet sluiten en al het mogelijke doen om dit te voorkomen en/of er een einde aan te maken. Daarom aanvaarden wij deze regels als minimale afspraken waarop leidinggevend in onze kerk/gemeente aanspreekbaar zijn, opdat aan ieder bekend is 'hoe men zich behoort te gedragen in het huis Gods' (1 Tim. 3:15).

Om niet telkens de vele synoniemen voor het begrip voorganger, oudste, ouderling of leidinggevende te moeten gebruiken, is in deze tekst gekozen voor het woord leidinggevende, zonder dat daarmee over de andere benamingen een waardeoordeel wordt uitgesproken. Hetzelfde geldt met betrekking tot het gebruik van het woordje 'hij': we hebben aangesloten bij gangbaar spraakgebruik zonder in dit kader een uitspraak te doen over de uitoefening van bedieningen door mannen en vrouwen.

2. Algemeen

- 2.1. Zij die leiding geven in kerk of gemeente, zijn vanuit hun roeping en aanstelling verantwoordelijk voor de invulling en uitoefening van zijn bediening binnen de door hun eigen kerkgenootschap/gemeente gestelde regels en afspraken.

- 2.2. Integriteit en heiligheid moeten de leidinggevende kenmerken in zijn omgang met God en zijn persoonlijke handel en wandel: van de leidinggevende mag verwacht worden dat hij zelf als discipel van Jezus Christus leeft voor Gods aangezicht in alle persoonlijke en publieke relaties en dat hij daarin anderen ook door zijn voorbeeld wil leiden.

3. Relaties Binnen de Gemeente

- 3.1.a. De leidinggevende zal zorgvuldig omgaan met het verschil in beroeps- en privé relaties. Hij zal daarbij altijd de nodige onafhankelijkheid van mensen en zijn verantwoordelijkheid tegenover God in het oog houden.
- 3.1.b. Het behoort tot de verantwoordelijkheid van de leidinggevende, ter bescherming van zichzelf en anderen, om de grenzen aan te geven ten aanzien van wat wel en niet verantwoord is binnen een pastorale relatie en deze grenzen ook te bewaren en te bewaken.
- 3.2. De leidinggevende zal zich in het maatschappelijk verkeer zorgvuldig gedragen en betrouwbaar zijn.¹
- 3.3. De leidinggevende eerbiedigt de persoonlijke (fysieke en geestelijke) integriteit van de ander. Hij dient zich bewust te zijn van zijn vertrouwenspositie in pastorale situaties en de machtsongelijkheid die dat met zich kan meebrengen. Hij zal geen misbruik maken van de eventuele afhankelijkheid of kwetsbaarheid van diegenen die aan zijn pastorale zorg zijn toevertrouwd.²
- 3.4. De leidinggevende zal zich niet laten omkopen, noch erfenissen van gemeenteleden aanvaarden.
- De leidinggevende zal terughoudend zijn in het aannemen van giften en geschenken van gemeenteleden voor zichzelf. De leidinggevende zal

¹ Van leidinggevendens mag worden verwacht dat zij zorgvuldig zijn in hun toezeggingen en afspraken en ook betrouwbaar zijn in hun contacten met bijvoorbeeld de overheid (fiscus). Individuele ontsporingen kunnen het aanzien van de totale beroepsgroep ernstig schaden en overleg over maatregelen die de groep als geheel aangaan, blokkeren.

² Deze bepaling impliceert onder andere dat de leidinggevende in een pastorale relatie gehouden is, zelfs als de ander dat verlangt of daartoe uitnodigt, niet metterdaad in te gaan op seksuele toenaderingspogingen, dan wel zelf dergelijke toenaderingspogingen te ondernemen.

giften en geschenken van gemeenteleden die alle redelijkheid te boven gaan, niet accepteren.³

- 3.5. De leidinggevende zal waken voor misbruik van de macht die voortvloeit uit zijn positie ten opzichte van derden, tegen het gebruik van manipulatie en tegen belangenverstrengeling.
- 3.6. De leidinggevende zal al hetgeen hem in het kader van zijn bediening vertrouwelijk ter kennis is gekomen, beschouwen als ambtsgeheim. Hij heeft ter zake tegenover derden - behoudens zijn verantwoordelijkheid voor de wet - een zwijgplicht.
De leidinggevende draagt er zorg voor, dat de geheimhouding van de gegevens van de ander en de bescherming van diens persoonlijke levenssfeer verzekerd zijn.⁴
- 3.7. In de omgang met conflicten binnen de gemeente - al dan niet zijn eigen persoon betreffend - zal de leidinggevende een bediening van vrede nastreven. Bij het oplossen van conflicten zal hij streven naar een wijs evenwicht tussen openheid en vertrouwelijkheid. In zijn werk als conflictbemiddelaar zal hij zich waar nodig laten bijstaan door commissies van wijze mannen/vrouwen van binnen en/of buiten de gemeente of een beroep doen op de denominatie waartoe zijn gemeente behoort, dan wel op de Vereniging Christen-Juristen voor Conflictoplossing of vergelijkbare instanties die zich erop richten om conflicten rechtmatig op te lossen, echter zonder inschakeling van de rechterlijke macht
- 3.8. De leidinggevende zal er zorg voor dragen ook zelf pastoraat en/of begeleiding supervisie te ontvangen. Hij zal - ook samen met anderen - zijn eigen functioneren regelmatig kritisch evalueren.

³ De leidinggevende moet vrij staan tegenover zijn gemeenteleden. Waar van toepassing is het vastgestelde rechtspositiereglement van het kerkgenootschap de waarborg van die vrijheid. De pastorale relatie mag niet worden belast door grote giften, geschenken of erfenissen. Uiteraard wordt hier niet bedoeld dat de leidinggevende geen blijk van waardering (bos bloemen, cd, boekenbon) zou mogen accepteren.

⁴ Dit blijft ook gelden wanneer de leidinggevende om wat voor reden ook zijn bediening beëindigd heeft.

4. Relatie ten Opzichte van Collega's

- 4.1. De leidinggevende zal zich collegiaal opstellen ten opzichte van allen die werkzaam zijn in de dienst van het evangelie en hij zal zich inspannen de eenheid in Christus zo concreet mogelijk met hen te beleven.
- 4.2. De leidinggevende zal zich onthouden van het publiekelijk uiten van kritiek op het functioneren van een collega. Tevens zal hij zich gereserveerd opstellen in het geval hem zulke kritiek ter ore komt. Wel zal hij, overeenkomstig Mat. 18:15-20, zijn verantwoordelijkheid nemen in geval van zonde of dwaling.
- 4.3. Wanneer een leidinggevende terugtreedt als voorganger van een gemeente en daar blijft wonen, zal hij distantie in acht nemen om zijn opvolger de ruimte te geven zijn bediening op zijn eigen wijze uit te oefenen.

Gepubliceerd in Parakleet 80, pag. 15-17.